

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Георги Иванов Митов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет, катедра „Наказателноправни науки“

член на научното жури в конкурса на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (наказателно право) за нуждите на Юридическия факултет, обявен в Държавен вестник, брой 24 от 17 март 2023 г.

Уважаеми членове на научното жури,

Единствен кандидат в обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“ е гл. ас. д-р Ива Димитрова Пушкарова.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА И ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Познавам Ива Пушкарова лично от постъпването ѝ в Юридическия факултет. С интерес наблюдавам нейното научно творчество, преподавателска дейност и кариерно развитие. За нея може да се каже, че в кратки срокове – в последните десет години, успя да се утвърди като задълбочен учен в областта на наказателното право, към който се отнасят с авторитет в научните среди. Тя е отзивчив и добър колега, ползващ се с уважение в академичната общност. Студентите с удоволствие посещават нейните занятия и споделят положителни отзиви за стила и метода на преподаване и степента на научно ѝ познание.

Ива Пушкарова е завършила право и история в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2003 г. Специализирала е английско и европейско право в Университета в Кембридж. През 2005 г. постъпва като асистент в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,

а от 2011 г. – преподава и в Академията на МВР. Води семинарни занятия по Наказателно право и лекции по Международно наказателно право в специалността „Право“ и „Международни отношения“ в Юридическия факултет на Софийския университет. До 2021 г. води курс по „Система за младежко правосъдие“ в магистърската програма на „Социално-възпитателна и пробационна дейност с правонарушители“ във Факултета за науки за образованието и изкуствата на Софийския университет в специалността „социална педагогика“.

През 2008 г. защитава успешно дисертация на тема „Форми на организирана престъпна дейност по НК на РБ“.

Кандидатът е приложил за рецензиране в конкурса 10 научни публикации, които са извън дисертацията – 1 монография, 3 студии и 6 статии.

Материалите са представени с необходимата коректност и прецизност е и отговорят на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ТРУДОВЕ

1. Хабилитационният труд представлява монография на тема „Помилването по българското наказателно право и в практиката на държавния глава“ (С.: Сиела, 2020, с. 407, ISBN:978-954-28-3245-4), научна редакция на проф. д-р Борис Велчев и доц. д-р Ралица Илкова.

Изследването е структурирано в увод, пет глави заключение и библиография, съдържаща 101 заглавия (67 на български и 34 на чужд език). Бележките под линия са общо 381. Изложението е балансирано и правилно разпределено в структурно отношение по класическата схема – всяка глава се състои от параграфи, в които тематично са обособени въпросите, свързани с предмета на изследването.

Монографичният труд представлява цялостно и комплексно изследване на института на помилването с проследяване на практиката на държавния глава в това производство. Той обогатява наказателноправната теория и доразработва основните аспекти на този важен инструмент в наказателната политика на държавата (от предходното и единствено съчинение по темата – Велчев, Б. Помилването по наказателното право на Република България. С.: Софи-Р, 2001, 255 с., са изминали повече от 20 години). Богатият опит на автора като председател на Комисията по помилване в Администрацията на Президента е позволил при разработването на основните проблеми да отчете и практическите проблеми при реализирането на висшата държавна милост по отношение на осъдените лица.

Монографията дава значителен принос в теорията на наказателното право с разработване на нова цялостна концепция за помилването и спецификите на този институт в сравнение с другите институти за облекчаване на тежестта при изпълнението на наказанията. Детайлно са изследвани особеностите при помилването на различните видове наказания и приложението на правните принципи при реализирането му. Това придава на труда голяма практическа значимост и го превръща в ценно помагало и ръководство за практикуващите юристи.

Първата глава „Обща характеристика на помилването като наказателноправен институт“ е теоретична и основополагаща за цялото изследване. В нея първоначално е проследено историческото и сравнително правното развитие на института. В обобщен вид са представени основните признаци на помилването като наказателноправен институт и реализацията му в практиката на държавния глава. Разгледани са специфични хипотези на помилване (множество наказания, осъждания за множество престъпления, осъждания в чужбина и други). Теоретичното разработване на института обогатява наказателноправната наука с изградената цялостна концепция за същността и прилагането на помилването.

Втората глава е посветена на видовете помилване – пълно и частично, и чрез замяна на наказанието. Полезно и ценно е изясняването на конкуренцията помежду им, като са анализирани специфични случаи. Приносен момент е разработването, за първи път, на хипотезите на помилването на наказанията доживотен затвор и доживотен затвор без замяна.

В третата глава детайлно са разгледани хипотезите на помилване на при различните видове наказания, като при прилагането на института се сравняват помежду им с оглед на целите, предпоставки за прилагане и особености на изпълнението им. Като допълнителен и самостоятелен приносен момент може да се посочи изясняването на „конкуренцията“ между помилването и опрощаването на държавни вземания при наказанията глоба и конфискация.

Четвъртата глава е посветена на приложение на помилването при конкуренция с други институти за облекчаване на тежестта на наказанието – условното осъждане, условното предсрочно освобождаване на пълнолетни и непълнолетни, отлагането и прекъсването на изпълнението на наказанието, амнистията и други.

Петата глава дава интересен ракурс на изследването чрез разглеждане на приложението на помилването с оглед действие на основни правни принципи – законоустановеност на престъплението и наказанието, забрана за обратно действие на наказателния закон, целесъобразност и пропорционалност на наказанието, равенство пред закона, най-добрия интерес на детето, хуманитарния принцип. Търсен е баланса между проявата на висшата държавна милост и евентуалното нарушение и съответно „компенсиране“ на това нарушаване на посочените основни правни принципи. Тази част също може да бъде определена като приносен момент в наказателноправната теория и практика.

В труда могат да се посочат множество общи и конкретни приносни моменти с научна и теоретико-практическа значимост (някои от които бяха вече посочени). Споделям и подкрепям посочените от кандидата 19 приносни

моменти в Справката за оригинални научни приноси. Мога да посоча допълнително някои приносни моменти в рецензирания труд.

На основата на богатия емпиричен материал, анализиран от автора, е изградена цялостна съвременна концепция за помилването като изключително средство за намаляване на изтърпяването на наложеното наказание. Изведени са основните параметри на типичните хипотези при определяне на института като изключителен способ. Аргументирано е обоснован изводът за предимство на редовните способности за облекчаване на наказанието пред помилването.

Изградена е методика за определяне на възможните разрешения при различните типични и сходни фактически положения и при отчитането на специфичните особености на всеки конкретен случай.

Изключително полезно за теорията и практиката е разработения стандарт за помилване на осъдените на доживотен стандарт без замяна.

Работата е четивна, правилно структурирана и това я прави лесна за ползване. Написана е на точен юридически език. Поддържаните становища са обосновани и изразяват авторовата позиция. Полемиката е коректна и показва широката теоретична подготовка на автора по материята и възможността за задълбочен анализ на литературните източници и емпиричен материал. Коректно са цитирани библиографските източници.

2. Останалите представени трудове (3 студии и 6 статии) показват широтата на научните интереси на кандидата в областта на наказателното право и международното наказателно право. В тях проличава още веднъж задълбочеността и всеобхватността на Ива Пушкарова при анализиране и разработване на отделни проблеми и търсенето на тяхното място и взаимовръзка в разглежданата материя.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изразеното положително становище по представените произведения и общата оценка за научно-преподавателската дейност на гл. ас. д-р Ива

Димитрова Пушкарова и с оглед на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ ми дават основание да изразя категорично становище, че кандидатът притежава необходимите качества и отговаря на условията за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен от Софийския университет за нуждите на катедра „Наказателноправни науки“ към Юридически факултет по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (наказателно право) и може да заеме тази академична длъжност.

Затова предлагам на почитаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет да избере гл. ас. д-р Ива Димитрова Пушкарова на академичната длъжност „доцент“. Към това призовавам и другите членове на журито.

Изготвил становището:

19.05.2023 г.

проф. д-р Георги Митов